

N.F.S. Grundtvig “Om Offer og Accidenser”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.17, juni 2021

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1837 (SJ: 579)

Teksten er etableret af Vanja Thaulow

Punktkommentarer, indledning og tekstredegørelse er skrevet af Vanja Thaulow, redigeret af Jon Tafdrup og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning ph.d. Jens Rasmussen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[A:497]

Om Offer og Accidenser.

Af *Dagen* (No. 149) seer jeg, der igjen har været Endeel i Aviserne om “*Offring paa Alteret*,” og skiøndt vel ikke Mange ændse min Mening derom, vil jeg dog ved denne Leilighed tage mig den Frihed at yttre den. Man kalder i vore Dage sædvanlig denne *Offring paa Alteret* en “stor Uskik,” som selv *Sogne-Præsterne* synes kiede af, men min Mening er, at hvad der end ved denne Offring kan findes upassende eller ydmygende, er det dog en meget lille og taalelig Uskik *imod* hvad det vilde være at *afnøde* Folk *milde Gaver*, eller, hvad ganske er det Samme, paa en *frivillig Gave* bygge en *tvungen Afgift*. Det er allerede meget slemt at Landsby-Præsterne kan *kræve Høitids-Offer*, som en Rettighed, og *inddrive* det som en vitterlig Giæld, men blev det Samme nu Tilfældet med de saakaldte *Accidenser* d. e. Offeret ved *Bryllupper* og *Barnedaab*, vilde det endnu være langt værre. Man maa nemlig erindre, at ved disse Leiligheder de nærmest *Paagiældende* enten, som ved *Barnedaab*, slet Intet offre, eller, som ved *Bryllupper*, kun en Deel, der godt kan være den Mindste, hvorimod de, naar der kom et “*Sportel-Reglement*” for Geistligheden, maatte udrede *det Hele*, og enten

maatte da *Sogne-Præsterne*, hvor smalt deres Offer end **[A:498]** kan være, faae meget mindre, eller der vilde væltes en ny Byrde paa alle de Fattige, der *ikke* endnu er *Almisse-Lemmer*, men som enhver ny, nok saa lille Byrde vil hjælpe til snarere at blive det. Man tænker sædvanlig slet ikke paa, at en *Skat* er lige stor, under hvad *Navn* den saa ydes, og at der neppe kan tænkes nogen mere ubillig Maale-Stok for en Skat end *Antallet af mine Børn* og af de *Gilder*, jeg for at nærme mig blandt mine Jævnlige, nødes til at gjøre. Kommer nu hertil, at det ganske beroer paa et *aandeligt* Forhold til Sogne-Præsten, som aldrig lader sig skabe eller ændre ved *borgerlige* Love, hvorvidt han gjør os en Tjeneste og Fornøielse, eller en stor Harm og Fortræd ved paa sin Viis at vie os eller døbe vore Børn, da seer Man let, at en *Skat* i den Anledning vilde ikke blive mindre men endnu mere forhadet end den var udvortes trykkende, og *Misfornøielse*, det borgerlige Selskabs Tæring, skulde dog visselig ikke *forøges* ved *Sogne-Præsterne*, som, hvis de ikke kan *formindske* den, var meget overflødige Embeds-Mænd. Naar derfor Sogne-Præsterne finde det under deres Værdighed at modtage hvad der ved saadanne Leiligheder bydes og gives dem, da er herved som ved alle *Gaver* kun eet godt Raad, nemlig at *frabede sig* dem, og, hvis det ikke hjælper, skikke dem tilbage, og jeg veed sandelig ikke, hvad Hjælp en klog og billig Regjering herved kunde yde, uden **[A:499]** det skulde være at gjøre Alle vitterligt, at da saavel *Høitids-Offeret*, som de saakaldte *Accidenser*, hverken oprindelig har hørt eller efter deres Natur kunne høre til Præsternes "*visse Indkomster*," beroer det ganske paa dem, om de vil modtage, ligesom paa deres Sogne-Folk, om de vil give dem noget Saadant.

Dette, mener jeg virkelig, er soleklart, og naar Man troer at gjøre en stærk Indvending derimod, ved at spørge: hvad *Erstatning* Sogne-Præsterne da skal have for *Offeret*, de miste, da tager Man mærkelig fejl, thi det er jo kun at spørge, hvad *Belønning* Man vil give *Sogne-Præsterne*, fordi enten *Velstanden* eller *Gavmildheden* eller *Tilfredsheden* med *Præst* og *Kirke* tager af i deres Menigheder, hvortil Regjeringen jo maatte svare, at Den vel maa haabe, at saadant Aftagende ei er *Sogne-Præsternes* Skyld, i hvilket Tilfælde den maatte drage dem strængt til Ansvar, men at Sagen selv dog er alt for sørgelig til derfor at give nogen Belønning, om Samme end kunde gives uden netop derved at gjøre Ondt værre og end mere formindske den Velstand eller Gavmildhed eller Tilfredshed med Kirke og Præst, over hvis Aftagende i Sognene, Man klager.

Men vil Man spørge, er det dog ikke Regjeringens Pligt ligesaavel at sørge for sine *geistlige* som for sine *verdslige* Embedsmænds anstændige Udkomme.

Før vi imidlertid indlade os paa dette Spørgsmaal, maae vi bemærke, at det slet ikke vedkommer den omhandlede Sag, nemlig Præsternes "*uvisse Indkomster*," som nødvendig maae beroe paa

Sogne-Folkenes *eget Tykke*, men fører til en ganske anden Undersøgelse om, hvorvidt de Geistligheden tillagte "*visse Indkomster*" ere i det Hele tilstrækkelige og i det Enkelte billig fordeelte, en Undersøgelse, der vel hos os ei har nær den Vigtighed, som i |A:500| *Stor-Britannien og Irland*, hvor den nu for Alvor er i Gang, men er dog immer vigtig nok til at føres med anderledes Grundighed og Klarhed, end hidtil. Det er nemlig ved saadanne Undersøgelser en *Grund-Feil* at forudsætte som en afgjort Sag hvad først skulde bevises: at nemlig en vis Classe af *Embedsmænd* og her de *Geistlige* baade i deres *Slags* og *Antal* er et Land enten aldeles eller dog næsten *uundværlig*; thi først da er det Tid at tale om, *hvilken* Levemaade de maae sættes istand til at føre, og *hvorvidt* derfor er tilstrækkelig sørget. Her kan nu vist nok en saa vidtløftig og vanskelig Undersøgelse slet ikke føres, men Man bør i vore Dage ingen Leilighed forsømme til at indskiærpe den vigtige Sandhed, at da *Embedsmænd* kun er til for det "*almindelige Bedstes*" Skyld, saa kan de umuelig have retmæssigt Krav paa Andet, end hvad dertil findes tjenligt.

N. F. S. Grundtvig.
